

SINDIKALNO UDRUŽIVANJE I KOLEKTIVNO PREGOVARANJE U VISOKOM OBRAZOVANJU U REPUBLICI SRBIJI

Valentina Vrebalov¹, Dušan Kovačević²

¹Sindikata visokog obrazovanja Srbije, Univerzitetski odbor Novi Sad, Novi Sad, Srbija, ²Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

¹valentin@uns.ac.rs, ²dusan@uns.ac.rs

KRATAK SADRŽAJ

Uz kratki prikaz istorijata sindikalnog organizovanja u našim institucijama visokog obrazovanja navode se glavni razlozi za osnivanje "Sindikata visokog obrazovanja Srbije", jedinog granskog sindikata koji okuplja zaposlene u visokoškolskim ustanovama čiji je osnivač država.

Pored toga, razmatraju se problemi i aktuelne okolnosti u vezi sa kolektivnim pregovaranjem i predlažu rešenja za prevazilaženje ovih problema sindikalnog organizovanja u visokom obrazovanju, kao i pitanja finansiranja visokoškolskih ustanova u Republici Srbiji.

1. UVOD

- SVOS osnivanje 2005.
- SVOS jedini reprezentativan granski sindikat koji okuplja članove zaposlene isključivo u visoko obrazovanju.
- 2005 – prvi PKU za visoko obrazovanje
- Od 2014. do 2019. – bez PKU
- 2019 – potpisan PKU
- 2021, 2022 – produženo važenje PKU iz 2019.
- Nije formirana Komisiju za praćenje PKU.
- Ne postoji ni jedno pravo u PKU koje je u svom kapacitetu veće za visoko obrazovanje od zdravstva, osnovnih i srednjih škola, ustanova kulture.
- Samo za visoko obrazovanje nema pregovaranje za određivanje osnovice.
- U postupak određivanja osnovice nisu uključeni predstavnici fakulteta, a ni sindikati
- Koeficijent za isplatu plata nenastavnom osoblju je najmanji u odnosu na ostale niveoe obrazovanja.
- Osnovica za obračun je najmanja.

2. KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

Tabela 1. Prikaz pojedinih prava zaposlenih u zdravstvu, osnovnom i srednjem obrazovanju, kulturi i visokom obrazovanju

	PKU zdravstvo	PKU osnovno i srednje obrazovanje	PKU kultura	PKU visoko obrazovanje
Plaćeno odsustvo za odbranu master i doktorskog rada	30 radnih dana	5 radnih dana	do 7 radnih dana	Nije predviđeno, osim 1-5 radnih dana za polaganje stručnog ili drugog ispita
Obavezno osiguranje za smanjenje i gubitak radne sposobnost	Obaveza poslodavca	Poslodavac nema obavezu	Obaveza poslodavca	Poslodavac može iz sopstvenih prihoda
Pregovaranje o visini osnovice sindikati / Vlada RS	Obavezno pregovaranje	Obavezno pregovaranje	Obavezno pregovaranje	Nema pregovaranja, osnovicu određuje Vlada RS
100% nadoknade za bolovanje uzrokovano malignim bolestima	Ugovoreno	Ugovoreno	Ugovoreno	Nije ugovoreno
Starosna granica za dodelu novogodišnjih paketića za decu	15 godina	15 godina	15 godina	11 godina
Godine rada za isplatu jubilarnih nagrada	10 20 30 35 40	10 20 30 35 40	10 20 30 35 40	10 20 30

Država već duži niz godina svojom neaktivnošću, inercijom i pogrešnim potezima održava status quo u oblasti finansiranja visokoškolskih ustanova. Naime, iako Zakon o visokom obrazovanju i drugi podzakonski akti dozvoljavaju autonomiju u oblasti raspodele sopstvenih prihoda, država tu autonomiju dezavuiše kroz inspeksijski nadzor.

Jedna od posledica ovako neuređenog sistema su i velike razlike u iznosima zarada zaposlenih sa istim zvanjima na različitim fakulteta.

Boljitak za sve zainteresovane strane biće izvestan tek kada se pojedinačni interesi: država, uprava fakulteta i univerziteta i sindikati udruže sa zajedničkim ciljem da finansiranje visokog obrazovanja bude u skladu sa značajem koje visoko obrazovanje ima za državu, zajednicu i šire.

Uloga sindikata u ovom tripartitnom procesu usklađivanja državnih ciljeva i zahteva visokoškolskih ustanova mogla bi biti od velikog značaja i veoma korisna, ne samo po pitanjima finansiranja već i po drugim ne manje važnim pitanjima: akreditacije studijskih programa i ustanova, izrade smernica za nove studijske programe, nove oblike nastave, rodna ravnopravnosti, karijernog napredovanja, pozicije mladih, usklađivanja rada i porodičnih obaveza i etičkih pitanja. Sindikati kao legitimni predstavnici zaposlenih mogu biti značajni činioци svih ovih procesa.

4. ZAKLJUČAK

1. „Delatnost visokog obrazovanja je od suštinskog značaja za R. Srbiju“, neophodno je da se uredi i oblast finansiranja u ovom smislu.
2. Zakon o finansiranju visokog obrazovanja napisan na takav način da nedvosmisleno daje odgovore na pitanja ostvarivanja i preraspodele prihoda visokoškolskih institucija.
3. Ovaj Zakon je potrebno usvojiti u duhu tripartizma i kroz konsenzus svih zainteresovanih strana:
  - države,
  - visokoškolskih ustanova,
  - sindikata.

5. LITERATURA

- [1] Zakon o visokom obrazovanju, Službeni glasnik RS, broj 88/2017.
- [2] Internet stranica <https://www.svos.org.rs/>
- [3] Poseban kolektivni ugovor za visoko obrazovanje (Sl. Glasnik RS, broj 86/19 и 93/20)

6. KONTAKT PODACI

Valentina Vrebalov
Sindikata visokog obrazovanja
Srbije - SVOS
valentin@uns.ac.rs